

Spengler és A Nyugat alkonya

2016 január 26. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Nyolcvan évvel ezelőtt halt meg Oswald Spengler, korának kimagasló német történelemfilozófusa.

Leghíresebb munkája, A Nyugat alkonya 1918-ban, az első világháború után jelent meg, mintegy próféciaként, elrövelítve a huszadik század kegyetlen évtizedeit.

A könyv a maga nemében kuriózumnak számított a kortárs filozófiai körökben, mivel történelemszemlélete radikálisan eltért az addigi filozófiai történelemértelmezésektől, amelyek azt vallották, hogy a történelemnek van egy végső célja, egy küldetésudata és egy egységes, nem ciklikus (lineáris) vonulata. Spengler mindezzel szemben azt állította, hogy a történelem egy olyan folyamat, amelyben a kultúrák céltalanul, összevissza növekednek, mint virágok a réten, és a nyugat-európai kultúra csak egy a sok közül. Ez a véletlenszerűség, amelyet kritikusai a kultúrák „biologizálásának” tartottak, fontos szerepet játszott Spengler kultúraelméletében, amely szerint a kultúrák mint biológiai organizmusok születnek, öregszenek és a végén elpusztulnak, mint minden, ami él.

A kultúra és a civilizáció spengleri értelmezése szerint a kultúra felfogható mint egy szoftver, a civilizáció pedig mint egy hardver. A szoftver mozgatja, élteti a hardvert a négy évszakai ciklusokon keresztül, de mikor elenyézik, a hardver, azaz a civilizáció megmarad, de már úgy mond lélek nélkül, automatikus üzemmódban. Ez az alapja a híres spengleri ciklusnak, ahol a kultúrák a négy évszakai függvényében (tavasz, nyár, ősz és tél) élnek úgy mond életüket.

A tavasz a nyugati kultúra eposza, hősperiódusa volt, amikor hatalmas ókori birodalmak születtek, és a városállamok kivételével a vidék volt a kultúra mozgatórugója. A nyár eljövételével belépünk a középkorba, megalakulnak az első városok, de a város és a vidék közötti kapcsolat még szoros. Ez a reneszánsz, a megújulás kora, ahol a nyugati kultúra olyan óriásai, mint Shakespeare, Da Vinci, Petrarca vagy Michelangelo alkotnak remekműveket. Az ősz hozza az első szakadást a kultúrán belül. Habár a művészet és a kereskedelem fénykorát éli, megjelennek az első, hanyatlásra utaló jelek is.

A nagyvárosok elszakadnak a vidéktől, a filozófia pedig a felvilágosodás égiske alatt a vallás ellen fordul. Végezetül a tél beálltával megjelennek a világvárosok, a megapoliszok, magukban hordozva az iparosodás örök veszteségeit, a proletárokat, pesszimizmus és csüggedtség fogja el az embereket, a politika egyre agresszívebbé válik, és a nyugati kultúra megfagy. Jellegzetességeit immáron örökre elvesztve civilizációvá válik. Példa erre Kína és India, ahol a civilizációk fennmaradtak ugyan, de megszűntek a kulturális ciklusok. A kulturális ciklusok voltak azok, amelyek ezen civilizációk arculatát kialakították. Kínában a dinasztia-rendszert, Indiában a kaszt-rendszert.

Spengler kultúrakonceptiója sok mindenben hasonlít Hegel államfogalmára, mert az emberi aktivitás és a céltudatosság mindkét esetben organikus egységet formál. De amíg Hegelnél ez az egység végső soron a történelem egymást követő korszakainak eljövételét jelzi, addig Spenglernél ez az organikus folyamat csupán hasonmása egy növény vagy bármilyen állat életciklusának. Spengler értelmezésében a vadon nőtt kultúrák között semmiféle átjárhatóság nem létezhet, és az adott kultúrák nem keverednek a közeli kultúrákkal, vagy ha igen – és ez most az európai jelen ismeretében nagyon fontos –, csakis erőszak árán. A filozófus itt a mexikói, a maja kultúra elpusztítására utal, amikor úgy fogalmaz, hogy a spanyol hódítás olyan volt, mint amikor valaki egy napraforgómezőn sétálgatva letépkedi a növények fejét.

Spenglert sokat támadták konzervatív vagy éppen reakciónak tartott nézetei miatt. Sőt még azzal is megvádolták, hogy a náci felemelkedéséhez szolgálta az intellektuális muníciót. Egy dolog azonban biztos: Hitler szívből utálta, mert, ahogy elhíresült mondása tartja, Németországnak egy hősre, és nem egy hősstenorra van szüksége az operaházból. Spengler tézisei idővel érdektelenné váltak, és csak a második világháború után nyertek új értelmezést, amikor Kelet-Európában a Szovjetunió próbált egy rendkívül erőszakos szellemi gyarmatosítást végrehajtani az általa megszállt országokban, így Magyarországon is. De az orosz csapatok kivonulásával jóformán egy csapásra megszűnt és köddé vált a felsőbbrendűnek tartott orosz kultúra ethosza.

A Nyugat alkonya azonban a jelenlegi népvándorlási hullámokat tekintetbe véve nem vesztett jelentőségéből, sőt újra felértékelődni látszik. Samuel Huntington, aki egyben kiváló Spengler-tanítvány is volt, már évtizedekkel ezelőtt figyelmeztetett a liberális multikulturalizmus veszélyeire, amikor azzal érvelt, hogy az utóbbi végzetes lehet a nemzetállamiságra, és megmérgezheti egy ország lelkét. Spengler azért annyit elismert, hogy egy bizonyos szintig az egyik kultúra képes befolyásolni a mellette létezőt, de ez a befolyás, figyelmeztetett, gyakran csak erőszak útján jön létre, amely hosszú távon az anyakultúra végzetét is jelentheti. Érdekes még megemlíteni, hogy Spengler bizony az arab kultúrákkal is foglalkozott, amelyeket olyan misztikus jelenségként írt le, ahol, mint egy barlangban, a fény örökké harcol a sötétség ellen.

A kultúrák véletlenszerűségének az elmélete még jóval a filozófus halála utáni tudományos elméletben, nevezetesen a kvantumfizikában is tetten érhető, de ez természetesen csak a véletlenszerűségnek köszönhető és nem annak, hogy a fizikusok között bárki is behatóan tanulmányozta volna Spengler elméletét. Ha viszont egy

szkeptikusabb hozzáállással elemezzük újra munkáit, akkor, helyet adva a jelen fejleményeinek, jóval komorabb összképet kapunk Európa jövőjét illetően. A keresztény kultúrkör, amely páratlan a világtörténelemben, most komoly megpróbáltatásnak veti alá magát, a létéért kell megküzdenie egy kifejezetten ellenséges, saját magán kívül más el nem ismerő muzulmán kultúrával szemben, amely nem ismeri az asszimiláció fogalmát, és saját eszmevilágát próbálja mindenáron elterjeszteni.

Mit mondana ma erre Spengler? Valószínűleg azt, hogy az európai kultúra utolsó ciklusát, a telet éli most, és pusztulása biológiailag törvényszerű. De ezeket a sorokat nyolcvan évvel ezelőtt vetette papírra. A Nyugat akkor túlélte saját alkonyát, és remélhetőleg minden erejével azért fog küzdeni, hogy túlélje a jelent is. Mert ha erre nem lesz képes, akkor civilizációként sem létezhet tovább – legfeljebb lélektelenül.

Szabó László Zoltán

A szerző politológus

www.magyaridok.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lajkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lajk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lajkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következő címen: <https://twitter.com/syracuse73>, illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lajk számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló

